Ymchwiliad Pwyllgor Amgylchedd a

Chynaliadwyedd Cynulliad Cenedlaethol

WFG 11

Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)

Ymateb gan Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru

GWASANAETH TÂN AC ACHUB DE CYMRU

YMATEB I'R YMGYNGHORIAD AR FIL LLESIANT CENHEDLAETHAU'R DYFODOL (CYMRU)

1. **Sut dylai Llywodraeth Cymru ddeddfwriaethu i roi cynaliadwyedd a datblygu cynaliadwy wrth wraidd llywodraethu a'r sector cyhoeddus ehangach**

   Mae'r bil yn fan cychwyn da. Fodd bynnag, gall meysydd eraill o ddeddfwriaeth wrthdaro â chyflawniad y nodau a rhaid ystyried hwn.

   Ni fydd deddfwriaeth ar phen ei hun yn effeithiol; bydd angen rhoi rhaglen gynhwysfawr mewn lle i addysgu a hysbysu'r cyhoedd a chenedlaethau'r dyfodol ynghylch y nodau asut y gellir eu cyflawni orau. Fodd bynnag, o ystyried y toriadau parhaol mewn cyllid sy'n wynebu cyrff cyhoeddus, fe all y dull hwn gael ei gyfaddawdu gan anallu'r cyrff i ddyrannu adnoddau priodol (dynol ac ariannol) i gefnogi'n effeithiol unrhyw newid arwyddocaol.

   Bydd hefyd angen i Lywodraeth Cymru ystyried sut fydd sector cyhoeddus Cymreig sy'n crebachu yn effeithio ar iechyd, llesiant a thlodi Cymru i'r dyfodol.

2. **Egwyddorion cyffredinol Bil Llesiant Cenhedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a'r angen am ddeddfwriaeth yn y meysydd canlynol:**

   - **Egwyddor "Nod Gyffredin" a "Datblygiad Cynaliadwy" a sefydlwyd gan y Bil a'r "Cyrff Cyhoeddus" a nodwyd**

     Yr unig bryder yw sut y gellir cwrdd â phwrpas y Ddeddf mewn modd real ac arwyddocaol heb gasglu data'n rymus (nodweddion gwarchodedig) sy'n arddangos gwelliant llesiant i bob cymuned yng Nghymru'n glir.

   - **Y dull i wella llesiant, gan gynnwys gosod nodau llesiant, a sefydlu amcanion gan gyrff cyhoeddus a'r dyletswyddau a osodir ar gyrff cyhoeddus**

     Tra'r ystyrrir yr amcanion cyffredin fel y'u diffiniwyd yn ddilys, mae'r dull gyfan yn ddryslyd. Gallai fod yn gliriach i ganiatáu'r sector cyhoeddus i gytuno 'amcanion cyffredin' ar gyfer eu hardal i'w cynnwys yn y cynllun llesiant yn hytrach na phob aelod o'r corff yn penderfynu ar eu rhai eu

hunain ac yn darparu themâu fyddai'n sail i gynlluniau; felly'n adeiladau dull partner cyffredin i anghenion lleol wrth ddarparu llesiant i'r dyfodol.

- **Y dull i fesur cynnydd tuag at gyflawni nodau llesiant ac adrodd cynnydd**

  Mae'n bwysig gallu cymharu llwyddiant ar draws pob corff a bod yn gallu barnu gwelliant arwyddocaol ar draws holl sectorau cymdeithas. Felly bydd angen canolbwyntio unrhyw fetrigau a ddatblygir ar ganlyniad.

- **Sefydlu Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i Gymru a rôl, pwerau, cyfrifoldeb, llywodraethiant ac atebolrwydd y Comisiynydd**

  Mae sefydlu Comisiynydd yn iawn, ond fe gynigir y dylai Comisiynydd Cydraddoldeb a Hawliau Dynol gael ei gynnwys yn y panel ymgynghori hefyd. Fodd bynnag, mae'n rhaid sicrhau na fyddai panel o'r fath yn tynnu oddi ar y nodau drwy hyrwyddo eu hagenda eu hunain ond drwy sicrhau cydymffurfedd ac integreiddiad â chyfreithiau perthnasol.

- **Sefydlu byrddau gwasanaethau cyhoeddus statudol ac asesu cynlluniau llesiant lleol**

  Mae cysyniad byrddau gwasanaethau cyhoeddus wedi'i gorffori'n ddwfn drwy ddull byrddau gwasanaethau lleol; fodd bynnag, atgyfnerthir y cysyniad ymhellach drwy'r dull aelod statudol. Mewn perthynas â'r Gwasanaethau Tân ac Achub, noda'r ddeddfwriaeth y dylai naill ai'r Prif Swyddog Tân, Cadeirydd yr Awdurdod Tân ac Achub, neu'r ddau fynychu. Golyga hwn y bydd gofyn i'r Prif Swyddog Tân/Cadeirydd fynychu 10 o fyrddau, a fydd yn hynod anodd i'w gyflawni. Gwell fyddai caniatáu'r Prif Swyddog Tân i benodi cynrychiolydd a naill ai ysgrifennu'r ddedfwriaeth fel hynny neu ganiatáu i ddirprwyaeth y Prif Swyddog Tân benodi cynrychiolydd. Byddai cam o'r fath yn caniatáu'r Gwasanaeth i strwythuro'i ddull i gyrff sector cyhoeddus yn fwy effeithiol.

  Mae hefyd angen ystyriaeth gofalus o ddeddfwriaeth sy'n bodoli eisoes, megis Deddf Trosedd ac Anhrefn 1998 sy'n sefydlu partneriaethau diogelwch cymunedol, a sut fydd y strwythurau hyn yn integreiddio â'r byrddau'r gwasanaethau cyhoeddus.

3. **Pa mor effeithiol fydd y Bil yn mynd i'r afael â rhwymedigaethau rhyngwladol Cymreig mewn perthynas â datblygu cynaliadwy**

Wrth iddo gael ei gydnabod bod gennym effaith y tu hwnt i'n ffiniau a bod Llywodraeth Cymru'n cyfrannu at rwydwaith llywodraeth leol ar gyfer datblygu

cynaliadwy, dim ond pan gawn llwyddiant o fewn Cymru y medrwn ddylanwadu ar eraill mewn gwirionedd. Ni ddylid cyfaddawdu nodau'r Bil hwn na'r hyn y golygwyd iddo'i gyflawni yng Nghymru gan yr hyn sydd angen ei gyflawni'n rhyngwladol gan, yn aml, bydd hyn y tu hwnt i'n rheolaeth neu faes ein prif ddylanwad.

4. **Unrhyw rwystrau posib i weithrediad y darpariaethau hyn a ph'un ai ydy'r Bil yn atebol iddynt**

Nid yw'r Bil yn ddigon penodol. Mae'n aneglur sut y cyflawnir yr amcanion ac efallai byddai'n well cyflwyno themâu lle gellir fframio'r cynlluniau. Yn ogystal, mae'n aneglur sut y caiff sefydliadau eu harchwilio mewn perthynas â'u cydymffurfedd â darpariaethau'r Bil. Hefyd, sut caiff byrddau gwasanaethau cyhoeddus eu harchwilio parthed eu cyd gyfraniad i wella llesiant cymunedol ar draws ardal ranbarthol neu isranbarthol fawr?

5. **Pu'n ai oes unrhyw ganlyniadau anfwriadol sy'n codi o'r Bil**

Mae gwrthdaro posib â darnau eraill o ddeddfwriaeth a hefyd mae gwrthdaro posib gan fentrau cenedlaethol eraill sy'n digwydd/arfaethedig.

Bydd angen ystyried rôl strwythurau sy'n gwrthdaro: byrddau cydweithredol rhanbarthol, partneriaethau diogelwch cymunedol a rhanbarthoedd dinesig presennol.

6. **Goblygiadau ariannol y Bil (fel y caiff ei nodi yn rhan 2 o'r memorandwm esboniadol a'r asesiad effaith rheoleiddiol, sy'n amcangyfrif costau a buddion gweithredu'r Bil)**

Tra fod y memorandwm esboniadol yn archwilionifer o opsiynau cost, nid yw'n eglur pa mor gywir yw'r costau hyn. Mae'n rhaid cofio fod y sector cyhoeddus Cymreig yn wynebu toriadau digyffelyb i gyllidebau a'u bod yn ymgysylltu â chymunedau ynghylch toriadau gwerth amryfal filiynau o bunnoedd i'w cyllidebau i gyflwyno anghenion sydd mewn effaith yn gosod beichiau ychwanegol ar gyrff y sector cyhoeddus, ond na fydd o bosib er lles pawb ar hyn o bryd.

7. **Priodoldeb pwerau yn y Bil i Weinidogion Cymreig gyflawni deddfwriaeth israddol (fel y nodwyd ym Mhennod 5 o Ran 1 o'r memorandwm esboniadol, sy'n cynnwys tabl yn crynhoi pwerau Gweinidogion Cymreig i gyflawni deddfwriaeth israddol)**

Tra y gall fod yn synhwyrol fod gan Weinidogion Cymreig y pwerau hyn, bydd angen ystyriaeth gofalus ar eu defnydd yng nghyswllt y sylwadau ynghynt yn yr ymateb hwn ynghylch cyllidebau.

Dylai deddfwriaeth israddol a Gweinidogion Cymreig sefydlu'r weledigaeth a chaniatáu partneriaid lleol i ddatblygu cynlluniau darparu i sicrhau dyfodol llesiant yr unigolion, y teuluoedd a'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu.